

Виховний захід
"Калина - символ України"

Мета: познайомити юннатів із символічним значенням калини в українській народній творчості та національних традиціях; узагальнити і розширити знання дітей про народний символ України – калину; розвивати комунікативні здібності, вміння робити висновки, відстоювати власні бачення і рішення своєю думкою; розвивати пізнавальний інтерес до обрядів, звичаїв Батьківщини; виховувати у дітей глибокі почуття любові до рідної землі, її культури, побуту, символів і звичаїв. Пробуджувати пізнавальні інтереси до історії української нації, бажання примножувати родинні традиції, берегти свою національну символіку та культуру. Виховувати почуття патріотизму, турботливого ставлення до природи.

Обладнання: гілочка калини, малюнки калини у різні пори року, комп'ютер, екран та диск з піснями про калину.

Хід заняття

I. Організаційний момент.

Щоб день хороший розпочати ,
Треба друзів привітати .
Треба разом привітатись:
Добрий день!
Дружно й радісно сказати:
Добрий день!
Вліво, вправо поверніться ,
Одне одному всміхніться:
Добрий день!

II. Актуалізація опорних знань.

Діти, відгадайте загадку та прослухайте фрагмент аудіо запису народної пісні і ви дізнаєтеся, про що буде йти мова на занятті.

За хатою у садочку, у зеленому віночку ,
У червоному намисті дівчинонька чепуриться.
І збігаються всі діти, щоб на неї подивитися.
За намисто кожен смик та й укине на язык.   (Калина)

Звучить фрагмент аудіо запису народної пісні «Ой у лузі червона калина».
Ой у лузі червона калина похилилася.
Чогось наша славна Україна зажурилася.
А ми тую червону калину підіймемо.
А ми нашу славу Україну розвеселимо!

III. Мотивація навчальної діяльності

"Хто не знає свого минулого, той не вартий щасливого майбутнього", – писав відомий український поет Максим Рильський. І це справді так. Кожний народ має свої святині, свої символи, опоетизовані образи дерев, квітів, рослин, птахів, тварин.

Упродовж багатьох віків з покоління в покоління люди зберігали і примножували традиції українського народу, його довічні символи, серед яких одне з почесних місць займають рослини. Калина, верба, тополя, дуб, чорнобривці, мальви, барвінок, червона рута, волошки... Вони віддавна уособлюють красу України, духовну міць її народу, засвідчують любов до рідної землі.

Наша Україна — край мальовничий. Дивовижна природа рідного краю знайшла відображення в народних обрядах, традиціях, у нашій історії і творчості. Так, синій вічнозелений барвінок вважають символом життя, плакучу вербу — символом тяжкої жіночої долі, соняшник відображує тепло й сонце. Але, мабуть, немає в нашому краї рослини, яку шанували б більше за пишну, червону калину.

IV. Повідомлення теми й мети заняття.

Тема нашого заняття — «Калина — символ України». Сьогодні я розкажу вам про те, як калина пов'язана з традиціями нашого народу, про те, що вона уособлює в народних повір'ях, переказах, загадках, прислів'ях. Ми згадаємо вірші, легенди та пісні, присвячені калині.

Наша мета — дізнатися про символічне значення калини для українського народу. Адже кожному, хто любить свою Батьківщину, варто цікавитися й пишатися його звичаями, робити все, щоб вони зберігалися, як дорогоцінний скарб, і переходили від покоління до покоління.

V. Сприйняття та засвоєння нового матеріалу.

Бесіда «Символічне значення калини»

Калина... У будь-яку пору року цей кущ дивує нас: влітку — пишною кучерявою зеленню, восени — барвистим листям та намистечком ягід; взимку вони на фоні снігу червоніють, мов кров, приваблюючи пернатих гостей — птахів, які ніколи не знехтують поживитися смачними калиновими плодами.

В українському народі калину шанували з прадавніх часів. Калина для наших пращурів уособлювала рідний край, рідну домівку. Калинові грона вишивали на рушниках, сорочках, скатертинах. Коли козак вирушав у дорогу, мати неодмінно напувала його калиновим чаєм та давала із собою хліб з калиною. Раніше не було в селах такої хати, біля якої не росла б пишна калина. Навесні дівчата прикрашали коси калиновими квітами. А коли достигали калинові ягоди, їх вішали попід стріхою. Йдеш селом, а хата неначе в коралах, червоніють густими намистинками до пізніх заморозків.

В Україні існував гарний звичай: коли в сім'ї народжувалася дівчинка – обов'язково саджали кущ калини біля хати, щоб була вродливою.

Весільний коровай теж не обходився без калини: калинове гроно мало лежати на короваї як символ вірності й кохання.

Калину дбайливо охороняли. Нестерпне знуцання над нею вкривала людину ганьбою. І це зрозуміло: адже калина уособлювала саме життя. Іноді калину вважали символом крові, вогню, сонця. Здавна вважалось, що вона пов'язує світ мертвих зі світом живих. Отже, про калину можна говорити і як про символ єднання народу: живих із тими, що відійшли в потойбіччя, і тими, котрі ще чекають на своє народження.

Червону калину шанували й за її цілющі властивості. Дотепер ця рослина популярна в народній медицині як лікарська, що здатна зцілювати від багатьох застудних хвороб, регулювати тиск, очищати кров.

Вправа « Мікрофон »

- Яке враження справляє на вас калина?
- У яку пору року калина подобається вам найбільше? Чому?
- Які українські народні традиції пов'язані з калиною? Розкажіть про них.
- Доведіть, що калина не тільки красива, але й корисна.
- Продовжіть речення: «Калина — це символ...»

Інформаційна хвилинка

Легенда про калину.

То було давним – давно . В одному селі жила дуже красива дівчинка , яку звали Калиною . Її любили люди за добре серце . Одного разу на село напали вороги . Жителі села встигли сховатися в байраку . Тільки Калинка лишилася в селі. Татари наказали дівчинці показати, де сховалися всі , щоб узяти людей у полон. Калина завела загарбників у дрімучий ліс.

Зблиснула шабля, загинула хоробра дівчинка, але й вороги не знайшли вороття. Там, де розбризкалась дівоча кров, виростили калинові кущі. Укрилися кущі білим цвітом, а коли осипався цвіт, заблищали на кущі ягоди, а в кожній ягідці – зернятко, як маленьке сердечко .

Якого кольору ягоди калини ?

Чому ?

На що схоже зернятко ягідки ?

Не видумана історія про калину.

Біля села був бій . Нашим воїнам довелося відступати. Двоє поранених бійців не могли йти , і люди сховали їх за селом у рівчаку під кущами калини.

Калинові кетяги закрили бійців , як мати дочок . Фашисти по всьому селу шукали їх , але так і не знайшли . Поки вороги були в селі , діти непомітно носили воїнам їжу , прикладали зілля до ран, а коли фашисти пішли забрали їх до хати. Бійці одужали . Всім селом проводжали їх у новий бій з ворогами. Підійшли солдати до калини і низько вклонились їй, як рідній матері. Адже вона врятувала їм життя.

Діти, уявіть собі, що ви зараз знаходитесь у чарівному лісі, а раз ліс чарівний, то у ньому і чарівні рослини, які між собою розмовляють.

Читання діалогу. Читання за особами.

Я – калинонька, калина

Найвродливіша дівчина ,

І намисто, і вбрання ...

Чи не гарна краля я?

І хороша, і красива,

Добра , щира незрадлива .

Білий цвіт калини —

Радість України.

А вогнисті грона —

Наша кров червона.

- Сестрице, ніяк я не розумію, за що вам така пошана?

Адже я перша вітаю всіх із настанням весни. Ще тільки зійде сніг, ледь пригріє сонечко, а я вже дарую всьому світу пухнасті котики. А ти завітаєш тоді, коли вже й так багато квітів.

- Так, але моїм цвітом усі милуються. Навіть порівнюють мене з молодого вродливою дівчиною.

- Я расту біля річок, ставків. На мене всі звертають увагу. А ти ростеш у лісі, де тебе й не видно серед дерев.

- Але мене часто саджають і біля двору, тому, що я – оберіг для хати. Моїми плодами люблять ласувати не лише пташки.

- З моїх віт люди плетуть різні речі. А твої ні на що не придатні!

- Але мої плоди приносять багато користі! Вони лікують від застуди, зміцнюють організм. Навіть кісточки в них незвичайні – вони схожі на сердечко!

Добре, сестрице! Чого нам сперечатися? Ми обидві важливі. Адже недарма в народі кажуть, що без нас немає України.

- Діти, а чи ви здогадалися про яких двох сестричок йде мова?

- Як звучить прислів'я?

Танець «Ой є в лузі калина»

Завдання для 1 групи

Прочитати і переказати легенду «Як калина з'явилася..»

Завдання для 2 групи

Утворити прислів'я

Завдання

«Скласти павутинку: «Калина...»

Танець «Ой є в лісі калина»

Вірш «Посадіть калину».

Посадіть калину біля школи,

Щоб на цілий білий світ

Усміхався щиро долі

Материнський білий цвіт.

Посадіть калину на городі,

Щоб завітнула земля!

Із роси – пречиста врода,

З неба – почерк журавля.

Посадіть калину коло тину,

Щоб злагода цвіла!

Буде щедрою родина –

Буде честь їй і хвала.

Посадіть калину в чистім полі.

Хай вона освятить час!

Рід наш дуже любить волю,

Хай же воля любить нас!

Посадіть калину біля школи.

А щоб цвіт її не стерся,

Не зів'янув на спориші,

Посадіть і коло серця,
Щоб цвіла вона в душі.

VI. Закріплення вивченого матеріалу.

Рефлексія

Групам пропонується намалювати калину, спираючись на попередньо прослуханий матеріал і власні враження. Діти можуть зобразити калину на свій розсуд (у природному середовищі, її гілочку, калинові грона на короваї тощо).

Вихованці можуть виконувати роботу під тихе звучання народних пісень, у текстах яких згадується калина («Ой є в лісі калина», «Ой там у лісі калина», «Чи я в лузі не калина була» тощо).

По завершенні малюнку бажаючі діти можуть представити свої роботи, прокоментувавши їх зміст.

Виставка малюнків «Червона калина — радість України».

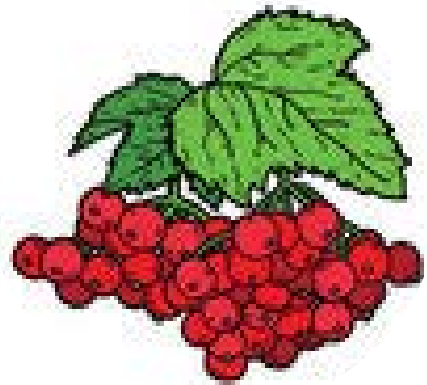
VII. Підведення підсумків

Ось така вона — калина: символічна й прекрасна, мила й дорога серцю кожного українця, оспівана в народних піснях і легендах, шанована нашими звичаями й традиціями. Радує нас вона в будь-яку пору, коли росте кучерявим кущем біля річки чи в лузі; коли її червонясті ягідки прикрашають коровай чи вишиванку...

Шануйте ж ви калину, як шанували її наші пращури, бережіть її, саджайте, плекайте і вживайте калинові плоди, щоб бути здоровими та міцними!

Діти! Пам'ятайте, що у злих, недобрих людей калина не росте, а тільки у щирих, добрих. Так будьте добрими і чуйними, посадіть біля своїх осель калину. Бережіть калину, шануйте! Бо червона калина є символом нашої рідної неньки України.

Завдання для групи

Прочитайте легенду про калину.
Перекажіть її.

Легенда "Як калина з'явилася..."»

Гуляли край села сестричка з маленьким братиком.
Глянув Івасик на небо - аж чорні хмари по небі
пливуть - татари на село йдуть, позвав сестрицю.

Та сховала Івасика на високій вербі, а сама
побігла в село, оповістити. Але наздогнали
дівчину татари, стяли голову і кинули в лісі
край болота, то де краплини крові впали –
виріс гарний кущ. І навесні нагадував він дівчину –
білим цвітом, і восени, - кетягами ягід червоних,
як серце дівоче гаряче. Нарекли люди той
кущ калиною і щиро за ним наглядали - то по
всій землі калина розселилася, біля кожної хати.

Завдання для групи

Прочитайте словосполучення.
Подумайте і з'єднайте ліву і праву частини
так,

щоб склалися прислів'я про калину.

Пишна та красива,
Червона калина
Любуйтеся калиною, коли цвіте,
Мамина калина росте біля хати
–
Без верби і калини
Весною калина білим цвітом
квітує,
Запишалася калина,
Нема цвіту більшого, як цвіт на
каліні,

сюди прилітають зозулі кувати.
наче красная дівчина.
від 100 хвороб лікує.
а восени червоні ягідки дарує.
нема України.
нема в світі ріднішого, як мати
дитині.
мов червона калина

Завдання для груп

Складіть „павутинку”.

